

بررسی رابطه نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس با حقوق اجتماعی و شغلی زنان

آبتین امیری: دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

محبوبه مهرابی: دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (* نویسنده مسئول) mah_mehrabi@pnu.ac.ir

چکیده

کلیدواژه‌ها

نیازهای معنوی،
راهبردهای مقابله با استرس،
حقوق اجتماعی زنان،
حقوق شغلی زنان

زمینه و هدف: شرایط نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس می‌تواند راهکاری برای کاهش استرس و التیام شرایط و وضعیت حقوقی و شغلی باشد؛ لذا هدف این مطالعه بررسی رابطه بین نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس با حقوق اجتماعی و شغلی زنان بود.

روش کار: روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه زنان مشغول به کار بندر خمیر که در سال ۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند. تعداد جامعه آماری بنا بر استعلام از واحد اصناف بندر خمیر برابر با ۱۸۰۰ نفر بود. حجم نمونه از طریق جدول کرجسی مورگان به تعداد ۳۱۷ نفر، به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب گردید. در این پژوهش از ابزار پرسشنامه استاندارد شامل پرسشنامه نیازهای معنوی بوسینگ و همکاران (۲۰۱۰)، راهبردهای مقابله با استرس پارکر و اندلر (۱۹۹۰) و پرسشنامه محقق ساخته وضعیت حقوقی و شغلی استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس بر حقوق اجتماعی و شغلی زنان رابطه معنی‌داری وجود داد؛ همچنین نتایج نشان داد که با افزایش نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس در بانوان وضعیت حقوق اجتماعی و شغلی بانوان عملکرد و سطح مطلوب‌تری را خواهد داشت.

نتیجه‌گیری: به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که با بانوان با افزایش نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس می‌توانند سطح حقوق اجتماعی و شغلی را افزایش دهند و نیاز است تا به راهکارهای دستیابی به راه‌های مقابله با استرس و افزایش نیازهای معنوی دست یابند.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Amiri A, Mehrabi M. Examining the Relationship between Spiritual Needs and Stress Coping Strategies with Women's Social and Occupational Rights. Razi J Med Sci. 2022;29(7):153-161.

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با [CC BY-NC-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/) صورت گرفته است.

Original Article

Examining the Relationship between Spiritual Needs and Stress Coping Strategies with Women's Social and Occupational Rights

Abtin Amiri: Department of Social Science, Payame Noor University, Tehran, Iran

Mahboobeh Mehrabi: Department of Social Science, Payame Noor University, Tehran, Iran (*Corresponding author)
mah_mehrabi@pnu.ac.ir

Abstract

Background & Aims: Spirituality has been defined in different ways, which generally include belief in supernatural power in nature and a feeling of oneness with all living beings, and a kind of awareness of the purpose and meaning of life. In the spirituality of hope, peace, happiness, and inner peace emerge. Some experts have considered spirituality as "the main and central gem of religion that cannot be ignored and is inevitable". Based on this, spirituality is the most stable element of religion, which determines the private relationship between a person and God. Some psychologists have defined spirituality as the constant human effort to answer the reasons for life. Some people define spirituality as something that allows a person to experience the transcendent meaning of life, and some others define it as a structure that includes the concepts of faith and meaning and breathing the spirit into a person's life, searching for the "sacred matter" or the ability and tendency that for each person, it is natural and unique. This spiritual orientation leads people toward spirituality, love, meaning, peace, hope, transcendence, connection, compassion, goodness, and integrity. The importance of spirituality and spiritual growth in humans has attracted the attention of psychologists and mental health professionals more and more in the last few decades. Spirituality is often associated with a concept of a higher being, but a person can achieve this holiness in many other aspects of life as well. Without spirituality, the highest level of quality of life cannot be achieved. It was also shown in studies that psychological factors of positive health affect physical functioning and those who have higher mental well-being have better physical health. The characteristics of spiritual needs include stability in life, a close relationship with oneself, God, society, and the environment, harmony, and having meaning and purpose in life and peace. Need and spiritual health include two dimensions, existential health, and religious health. Existential health represents the relationship with others, the environment, and the self, but religious health represents the relationship with God or an infinite power. Now, if the individual's spiritual needs are shaken, there is a possibility of disorders such as loneliness, depression, and loss of meaning in life for the individual. Spiritual needs reduce mental disorders and improve a person's mental health, such as increasing self-control and self-confidence, and reducing anxiety and depression. On the other hand, in our country, the women of today's society are active in various fields with views derived from the constitution and in sync with the goals of the country's developing programs. In other words, their position and social role in line with the plans of the system have become so clear that the prestige and interests of the family are closely tied to national interests. Since in industrial societies the position of every phenomenon is determined from the point of view of economic and commercial interests, women are given more value as economic producers than as a producer of spiritual and valuable human beings. In fact, unlike our society, which is based on social and political relations on the spiritual development of human beings and forces all elements of the system to create suitable opportunities for self-improvement and moral excellence of the members of the society, in industrial societies, in terms of giving too much value to economic benefits, women are seen both as a tool for her supply to provide advertising goods and as a means for more production. It should be noted that pregnancy conditions and related diseases have always deprived women of the ability and competitiveness to obtain long-term and stable jobs and to

Keywords

Spiritual Needs,
Stress Coping Strategies,
Women's Social Rights,
Women's Occupational
Rights

Received: 01/08/2022

Published: 01/10/2022

take charge of the supervision and management of lucrative jobs. This has deprived them of the ability to acquire job skills and participate in professional training courses (mainly in terms of long maternity leave). Therefore, it is important to make changes in the legal and occupational status and living conditions of people, especially women, since some women may not have suitable living conditions. Therefore, the conditions of spiritual needs and strategies to deal with stress can be a solution to reduce stress and heal their conditions and legal and occupational status, and on the other hand, no study has been observed about the relationship between spiritual needs and strategies to deal with stress on women's social and occupational rights, so in this study, We are looking for an answer to the question of whether there is a significant relationship between spiritual needs and stress coping strategies with women's social and occupational rights.

Methods: In terms of purpose, the present research is applied, and in terms of method, it is a descriptive research of correlation type. The statistical population of the research includes all women working in the Bandar Khamir in 2021. The statistical population was 1800 people according to the inquiry from Bandar Khamir Guilds Unit. The sample size was selected using the simple random sampling method, with the number 317 people using the Morgan Krejci table. The criteria for entering the research are: The basic educational level of the diploma was considered so that the subjects did not have any problems in terms of understanding the concepts. Not having physical diseases, psychological disorders, physical and mental disabilities, and not simultaneously receiving a psychotherapy approach or taking drugs such as antidepressants, and having informed consent to participate in the study were other criteria for entering the research. The exclusion criteria are: having mental disorders such as severe personality disorders, etc., as well as the use of psychotherapeutic drugs such as anti-anxiety and anti-depressants, and the existence of a mental disability, severe physical disability, as well as non-cooperation and lack of consent to participate in the study. In this research, a standard questionnaire tool has been used, which includes the spiritual needs questionnaire of Büssing et al. (2010), the stress coping strategies questionnaire of Parker and Landler (1990) and the researcher-made questionnaire on the legal status and It was a job. Descriptive statistics (prevalence, frequency percentage, graph) and inferential statistics (Kolmogorov-Smirnov test, Pearson correlation test) were used for data analysis. SPSS version 22 software was also used for data analysis.

Results: The results showed that the standard path coefficient between the two variables of spiritual needs and legal and occupational status is positive and equal to 0.620, so it can be said that with an increase of one standard deviation in spiritual needs, the legal and occupational status increases. The standard deviation will be 0.620. Also, because the coefficient of the standard path between the variable of stress coping strategies and the legal and occupational status is positive and equal to 0.645, it can be said that with an increase of one standard deviation in stress coping strategies, the legal and occupational status increases. The standard deviation will be 0.645.

Conclusion: In general, it can be concluded that by increasing spiritual needs and stress-coping strategies, women can increase their level of social and occupational rights, and there is a need to find ways to cope with stress and increase spiritual needs. However, it should be noted that one of the most important known roles of spiritual needs is dealing with stress. Stress, which is a pervasive disease of the 21st century, is more common in women. Knowing the determinants of people's ways of coping with stressful situations in order to strengthen their abilities to manage and control stress is one of the basic issues in behavioral studies.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Amiri A, Mehrabi M. Examining the Relationship between Spiritual Needs and Stress Coping Strategies with Women's Social and Occupational Rights. *Razi J Med Sci.* 2022;29(7):153-161.

***This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.**

مقدمه

معنویت به شکل‌های مختلفی تعریف شده است که عموماً شامل اعتقاد به قدرتی ماورایی در طبیعت و احساس یگانگی با تمام موجودات زنده و نوعی آگاهی نسبت به هدف و معنای زندگی است (۱). در معنویت امید، آرامش، شادی و صلح درونی ظهور می‌کند (۲). برخی صاحب‌نظران، معنویت را «گوهر اصلی و مرکزی غیرقابل چشم‌پوشی و اجتناب‌ناپذیر دین» دانسته‌اند (۳). بر این اساس، معنویت پایدارترین عنصر دین است که مشخص‌کننده ارتباط خصوصی بین فرد با خداوند محسوب می‌شود (۴). برخی روانشناسان معنویت را به‌عنوان تلاش دائمی بشر برای پاسخ‌دادن به چراهای زندگی تعریف کرده‌اند. عده‌ای معنویت را به‌عنوان امری که به فرد اجازه تجربه معنای متعالی زندگی را می‌دهد تعریف کرده و برخی دیگر به‌عنوان سازه‌ای که شامل مفاهیم ایمان و معنا و دمیدن روح در زندگی فرد، جست‌وجوی «امر مقدس» یا قابلیت و گرایشی می‌دانند که برای هر فرد، فطری و منحصر به فرد است (۵). این گرایش معنوی افراد را به سمت معنویت، عشق، معنا، آرامش، امیدواری، تعالی، پیوند، شفقت، خوبی و یکپارچگی سوق می‌دهد. اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان، در چند دهه گذشته به‌صورتی روزافزون توجه روانشناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است (۶). معنویت اغلب با مفهومی از وجود برتر مرتبط است اما این امکان وجود دارد که فرد بتواند در بسیاری از جنبه‌های دیگر زندگی نیز به این تقدس دست پیدا کند (۷). بدون معنویت بالاترین سطح کیفیت زندگی قابل‌دستیابی نخواهد بود. همچنین در مطالعات نشان داده شد عوامل روانشناختی سلامت مثبت بر کارکرد جسمی تأثیر می‌گذارند و کسانی که بهزیستی روانی بالاتری دارند، از سلامت جسمی بهتری برخوردارند (۸). مشخصه‌های نیازهای معنوی شامل ثبات در زندگی، ارتباط نزدیک با خویشتن، خدا، جامعه و محیط، تناسب و هماهنگی داشتن معنی و هدف در زندگی و صلح می‌باشد. تیز و سلامت معنوی شامل دو بُعد، سلامت وجودی و سلامت مذهبی می‌باشد. سلامت وجودی بیانگر ارتباط با دیگران، محیط و خود، اما سلامت مذهبی مطرح‌کننده ارتباط با خدا یا یک قدرت بی‌نهایت می‌باشد (۹). حال چنانچه نیازهای

معنوی فردی، تزلزل پیدا کند، احتمال اختلالاتی همانند احساس تنهایی، افسردگی، از دست دادن معنا در زندگی برای فرد وجود دارد (۱۰). نیازهای معنوی سبب کاهش اختلالات ذهنی و ارتقا سلامت ذهنی شخص مانند افزایش کنترل به خود و اعتماد به نفس و کاهش اضطراب و افسردگی می‌شود. البته لازم به ذکر است، یکی از مهمترین نقش‌های شناخته شده نیازهای معنوی، مقابله با استرس است (۹). استرس که بیماری فراگیر قرن ۲۱ است که در زنان نمود بیشتری دارد (۴). شناخت عوامل تعیین‌کننده شیوه‌های مقابله افراد با موقعیت‌های استرس‌زا به منظور تقویت توانایی‌های آن‌ها در مدیریت و کنترل استرس، یکی از موضوعات اساسی در مطالعات رفتاری است (۱۱).

از طرفی در کشور ما زنان جامعه امروزی با دیدگاه‌های نشأت گرفته از قانون اساسی و نیز همگام با اهداف برنامه‌های رو به توسعه کشور، در عرصه‌های مختلف فعالیت چشمگیری دارند. به عبارت دیگر جایگاه و نقش اجتماعی آنان در راستای برنامه‌های نظام آن چنان شفاف گردیده که حیثیت و مصالح خانوادگی با مصالح ملی گره و پیوند عمیقی خورده است. از آنجایی که در جوامع صنعتی جایگاه هر پدیده‌ای از دیدگاه اقتصادی و منافع تجاری تعیین می‌گردد، به زن هم به عنوان مولد اقتصادی بهای بیشتری داده می‌شود تا مولد انسان‌های معنوی و ارزشی. در واقع بر خلاف جامعه ما که اساس روابط اجتماعی و سیاسی بر تکامل معنوی انسان‌ها دور می‌زند و همه ارکان نظام را وادار به ایجاد فرصت‌های مناسبی برای خودسازی و تعالی اخلاقی اعضای جامعه می‌نماید، در جوامع صنعتی به لحاظ بهای دادن بیش از حد به منافع اقتصادی، به زنان هم به عنوان ابزاری برای عرضه او جهت ارائه کالاهای تبلیغاتی و هم وسیله‌ای برای تولید بیشتر نگرسته می‌شود (۱۲). باید توجه داشت به صورت اجتناب‌ناپذیر شرایط بارداری و بیماری‌های مربوط به آن، زنان را همواره از توانایی و رقابت پذیری در کسب مشاغل دراز مدت و ثابت و به عهده گرفتن سرپرستی و مدیریت مشاغل پر درآمد محروم نموده است. این امر توانایی درکسب مهارت‌های شغلی و شرکت در دوره‌های آموزشی حرفه‌ای را (عمدتاً به لحاظ مرخصی‌های طولانی برای زایمان) نیز از آنان سلب نموده است (۱۳). مشکل دیگری که در همین

درمانی مانند ضداضطراب و ضدافسردگی و وجود معلولیت ذهنی، معلولیت و ناتوانی جسمانی شدید و نیز عدم همکاری و عدم رضایت برای شرکت در مطالعه. در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از دو روش بهره‌گیری شده است: جهت بررسی و مطالعه مبانی نظری موضوع پژوهش و دستیابی به اطلاعات اولیه با استفاده از کتب، مقالات، پایان نامه‌ها و نشریات و همچنین استفاده از شبکه اینترنت به منظور دستیابی به مقالات مرتبط با موضوع پژوهش، در قسمت‌های مختلف پژوهش از جمله مبانی نظری و نیز بررسی متغیرها مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به ماهیت تحقیق حاضر، از پرسشنامه جهت بررسی فرضیه‌های تحقیق استفاده گردید که بین نمونه آماری تحقیق توزیع و پس از تکمیل کردن جمع آوری گردید. در این پژوهش از ابزار پرسشنامه استاندارد، استفاده شده است که شامل موارد زیر بود:

پرسشنامه نیازهای معنوی: این پرسشنامه توسط بوسینگ (Büssing) و همکاران در سال ۲۰۱۰ جهت کاربرد تشخیصی و پژوهشی طراحی شده است. این پرسشنامه را می‌توان هم به‌عنوان یک ابزار تشخیصی به کاربرد که در این حالت، ۲۷ گزاره دارد و هم به‌عنوان یک ابزار پژوهشی ۱۹ گزاره‌ای (که برخی از گزاره‌های آن، انتخابی است)، در نسخه کامل پرسشنامه آمده است. این پرسشنامه از چهار عامل متفاوت تشکیل شده است که عبارت‌اند از: مذهبی، آرامش درونی، وجودی (تفکر عمیق/معنا)، بخشش فعال/ مولد بودن. مؤلفه مذهبی شامل دعا کردن برای دیگران و با دیگران و توسط خود آنها، شرکت کردن در مراسم مذهبی، خواندن کتاب‌های معنوی/مذهبی، رو کردن به وجودی برتر (مثل خدا، فرشتگان و غیره) می‌باشد و مؤلفه آرامش درونی شامل آرزوی سکونت در مکان‌های ساکت و آرام، غوطه‌ور شدن در زیبایی طبیعت، کسب آرامش درونی، صحبت کردن با دیگران درباره ترس‌ها و نگرانی‌ها، عشق و علاقه دیگران و نیز مؤلفه وجودی (تفکر عمیق/معنا) شامل اندیشیدن درباره زندگی گذشته، صحبت کردن با فردی درباره معنای زندگی/رنج، فاش کردن جنبه‌هایی از زندگی، صحبت کردن درباره امکان زندگی دیگر بعد از مرگ و غیره و همچنین مؤلفه بخشش فعال/ مولد بودن شامل

ارتباط مطرح است عدم قدرت نقل و انتقال در واحدهای تجاری و صنعتی در شهرهای دیگر است، که از لوازم شرایط اقتصادی حاکم بر بازارهای کنونی محسوب می‌گردد. از معضلات دیگر، عدم تطبیق پذیری با مشاغل است که تعارض با ساعات تحصیل در مدرسه و یا تعطیلات مربوط به آن و نیز هنگام بیماری کودکان دارد (۱۴). بنابراین، ایجاد تغییر در وضعیت حقوقی و شغلی و شرایط زندگی انسان‌ها به ویژه بانوان امری مهم است و از آنجایی که ممکن است برخی از بانوان از شرایط زندگی مناسب برخوردار نباشند (۱۵). لذا شرایط نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس می‌تواند راهکاری برای کاهش استرس و التیام شرایط و وضعیت حقوقی و شغلی آن‌ها باشد و از طرفی درباره بررسی رابطه نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس بر حقوق اجتماعی و شغلی زنان مطالعه‌ای مشاهده نشده لذا در این مطالعه به دنبال پاسخ به این سؤال می‌باشیم که آیا نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس بر حقوق اجتماعی و شغلی زنان رابطه معناداری دارد؟

روش کار

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش از نوع تحقیق‌های توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه زنان مشغول به کار بندر که در سال ۱۴۰۰ مشغول به تحصیل بودند. تعداد جامعه آماری بنا بر استعلام از واحد اصناف بندر خمیر برابر با ۱۸۰۰ نفر بود. حجم نمونه از طریق جدول کرجسی مورگان به تعداد ۳۱۷ نفر، به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب گردید. معیارهای ورود به تحقیق عبارتند هستند از: سطح پایه تحصیلی دیپلم در نظر گرفته شد تا آزمودنی‌ها از لحاظ درک مفاهیم مشکلی نداشته باشند. عدم داشتن بیماری‌های جسمانی، اختلالات روانشناختی، معلولیت جسمانی و ذهنی و عدم دریافت همزمان یک رویکرد روان‌درمانی و یا مصرف داروهایی مانند داروهای ضدافسردگی و داشتن رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه از معیارهای دیگر ورود به تحقیق بود. معیارهای خروج عبارتند هستند از: داشتن اختلالات روانی مانند اختلالات شخصیت شدید و غیره و نیز مصرف داروهای روان

۴۱٪ تا ۶۶٪ گزارش کرده‌اند.

پرسشنامه محقق ساخته وضعیت حقوقی و شغلی: برای تنظیم این پرسشنامه ابتدا با مطالعه مبانی نظری و کتاب‌ها و مقالات در حوزه وضعیت حقوقی و شغلی بانوان کدها و مؤلفه‌هایی استخراج شد و سپس بعد از استخراج کدها، روایی آن از طریق یک گروه ۱۰ نفره خبره که در خصوص وضعیت حقوقی و شغلی بانوان مقالات به چاپ رساندند، تأییدیه مؤلفه‌ها و گویه‌ها بدست آمد و این پرسشنامه با ۲۰ گویه و در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از خیلی زیاد تا خیلی کم تنظیم شد. تعداد مؤلفه‌های این پرسشنامه شامل مؤلفه وضعیت حقوقی با ۱۰ گویه و مؤلفه وضعیت شغلی بانوان با ۱۰ گویه بود.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، نمودار) و آمار استنباطی (آزمون کلموگروف-اسمیرنف، آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده گردید.

یافته‌ها

با توجه به مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی گزارش شده در جدول ۱ همان‌طور که مشاهده می‌شود، برخی متغیرهای پنهان دارای مقدار آلفای کرونباخ کمتر از ۰/۳۸۹ می‌باشند که نشان‌دهنده این است که سایر حیطه‌های مدل دارای پایایی مناسبی نیست. اگر اجزا در یک آزمون همبستگی داشته باشند ارزش آلفا افزایش می‌یابد. با این حال ضریب آلفای بالا همیشه به معنای درجه بالای سازگاری درونی نیست زیرا آلفا تحت تأثیر طول یک آزمون قرار دارد. اگر طول آزمون خیلی کوتاه باشد، مقدار آلفا کاهش می‌یابد. باید توجه داشت که آلفا یک ویژگی از نمره در آزمون از یک نمونه خاص از آزمودنی‌ها است؛ بنابراین محققین نباید تنها به برآورد آلفای منتشر شده توجه کرده و باید آلفا در هر بار آزمون اندازه‌گیری شود.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود بر اساس جدول بالا مقدار معنی‌داری t برای فرضیه، بزرگتر از ۱/۹۶ می‌باشد. چون ضریب مسیر استاندارد بین دو متغیر نیازهای معنوی و وضعیت حقوقی و شغلی مثبت و برابر با ۰/۶۲۰ به دست آمده است، لذا می‌توان گفت

داشتن قصد فعال یا خودکار برای دلداری دادن به دیگران، انتقال تجارب زندگی خود به دیگران، و اطمینان داشتن به اینکه زندگی شما معنادار و ارزشمند بوده است. روایی و پایایی پرسشنامه نسخه فارسی پرسشنامه توسط معینی و همکاران مورد تأیید قرار گرفته است.

پرسشنامه راهبردهای مقابله با استرس: این پرسشنامه توسط پارکر (Parker) و اندلر (Landler) در سال ۱۹۹۰ به منظور سنجش روش‌های مقابله افراد (نوجوانان و بزرگسالان) در موقعیت‌های فشارزا و بحرانی ساخته شد. آن‌ها ابتدا پرسشنامه را که شامل ۷۰ ماده بود و روی ۵۹۹ دانشجوی دختر و پسر اجرا کردند. سپس پرسشنامه را تجدید نظر کردند و ۶۶ ماده تقلیل دادند. سپس پرسشنامه را روی ۳۹۴ دانشجو و ۲۸۴ بزرگسال، اجرا کردند و در نهایت پس از تحلیل عاملی داده‌ها، مجدداً آن را به ۴۸ ماده کاهش دادند و به یکی از ابزارهای قابل اعتماد برای سنجش روش‌های مقابله با بحران‌ها و رویدادهای استرس‌زا به حساب می‌رود. این مقیاس دارای سه مؤلفه مسأله‌مدار، هیجان‌مدار، اجتناب‌مدار می‌باشد که هر کدام از روش‌های مقابله یک مقیاس جداگانه دارد با ۱۶ ماده-مقیاس روش مقابله اجتناب‌مدار دارای دو خرده مقیاس می‌باشد: روی آوردن به اجتماع، روی آوردن به فعالیت‌ها، روش مقابله‌ای مسأله‌مدار: مجموعه روش‌هایی که فرد برای کنترل، حذف یا کاهش محرک ناخوشایند بیرونی یا درونی به کار می‌گیرد. این روش‌ها بر خود مسأله یا محرک ناخوشایند تمرکز دارد. روش مقابله‌ای هیجان-مدار که این روش عبارتست از فراری و دور شدن (فیزیکی) فرد از عامل استرس. هر کدام از ماده‌های پرسشنامه، دارای ۵ گزینه است که آزمودنی بایستی یک گزینه را علامت بزند. دامنه پاسخ هر سؤال از یک تا پنج می‌باشد. جمع نمرات مقیاس ماده‌های هر مقیاس که شامل ۱۶ ماده می‌باشد با توجه به انتخاب گزینه‌های مربوط به پاسخ هر ماده که از یک تا پنج نمره گذاری می‌شوند، نمره فرد در شیوه مقابله مربوطه را مشخص می‌کند. با توجه به این پرسشنامه نوع شیوه-ی مقابله‌ای که فرد اتخاذ می‌کند در واقع شیوه‌ای است که فرد در آن بیشترین نمره را کسب کرده است. پارکر و اندلر (۱۹۹۰) اعتبار همسانی درونی پرسشنامه را از

جدول ۱- ضرایب پایایی پرسشنامه‌ها

پرسشنامه (عامل اصلی)	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب (ترکیبی)	حیطه‌های پرسشنامه‌ها (زیرعامل‌ها)	آلفای مرکب	پایایی
نیازهای معنوی	۰/۰۳۲	۰/۱۰۵	مذهبی	۰/۰۷۸	۰/۳۵۱
			آرامش درونی	۰/۰۹۷	۰/۳۸۹
			وجودی	۰/۸۲۱	۰/۶۶۵
			بخشش فعال / مولد بودن	۰/۰۰۰	۰/۰۴۸
راهبردهای مقابله با استرس	۰/۱۳۴	۰/۰۱۴	مسأله‌مدار	۰/۳۹۲	۰/۰۶۴
			هیجان‌مدار	۰/۶۷۱	۰/۳۶۳
			اجتناب‌مدار	۰/۶۲۴	۰/۳۴۲
وضعیت حقوقی و شغلی	۰/۱۱۰	۰/۰۰۱	وضعیت حقوقی	۰/۰۰۱	۰/۲۵۲
			وضعیت شغلی	۰/۲۶۳	۰/۰۲۵

جدول ۲- ضریب مسیر و مقدار t بین متغیرهای تحقیق

مسیر	مقدار (t)	ضریب مسیر	نتیجه
رابطه بین نیازهای معنوی با وضعیت حقوقی و شغلی	۱/۹۸۶	۰/۶۲۰	تأیید
رابطه بین راهبردهای مقابله با استرس با وضعیت حقوقی و شغلی	۱/۹۸۹	۰/۶۴۵	تأیید

نیست و از دیرباز زنان با حفظ نقش‌های سنتی خود در خانواده و انجام کارهایی مانند خانه‌داری، آشپزی، فرزندآوری و مراقبت و نگهداری از فرزندان و همسراری به کار در مشاغل سنتی دیگر مانند دامداری و کشاورزی نیز گماشته می‌شدند (۱۵). گرچه با این نگاه یک زن صاحب دو شغل تمام‌وقت بود: یکی به عنوان کار خانگی که تعطیل‌بردار نبود، دستمزد و مرخصی نداشت و دیگری کار در مزرعه یا دامداری که آن هم معمولاً در راستای خدمت و کمک به خانواده و همسر بود. رفته‌رفته با افزایش سطح تحصیلات، زنان این سقف‌های نامرئی را شکافته و سهم درخور توجهی را در بازار کار به خود اختصاص دادند و این حضور برای توسعه و ماندگاری مستلزم حمایت قانون‌گذار بود (۶). شرایط حاکم بر جوامع صنعتی از جمله سرعت در نقل و انتقال سرمایه و تکنولوژی، بر کلیه ارکان این جوامع از جمله وضعیت زنان تأثیر بسیاری گذاشته است. البته باید توجه داشت که از لحاظ تاریخی از ظرفیت‌های آنان، بر خلاف انتظار، به نحو مساوی بهره‌گیری نشده زیرا که پرسنل مرد از دسترسی سهل و آسان‌تری به بازار کار و دریافت حقوق و مزایای بیشتری نسبت به زنان بهره‌مند هستند (۱۵). نتیجتاً فرصت‌های شغلی بیشتری به دست مردان افتاد که دلایل آن را می‌توان در عدم کسب مهارت‌های شغلی و تخصص‌های لازم در طول تاریخ گذشته و نیز وضعیت جسمی و روحی زنان

که با افزایش یک انحراف استاندارد در نیازهای معنوی شاهد افزایش وضعیت حقوقی و شغلی به اندازه ۰/۶۲۰ انحراف استاندارد خواهیم بود. بنابراین با احتمال ۹۵٪ نیازهای معنوی با وضعیت حقوقی و شغلی رابطه معنی‌داری دارد. همچنین در جدول ۲ مشاهده می‌شود چون ضریب مسیر استاندارد بین متغیر راهبردهای مقابله با استرس و وضعیت حقوقی و شغلی مثبت و برابر با ۰/۶۴۵ به دست آمده است، لذا می‌توان گفت که با افزایش یک انحراف استاندارد در راهبردهای مقابله با استرس شاهد افزایش وضعیت حقوقی و شغلی به اندازه ۰/۶۴۵ انحراف استاندارد خواهیم بود. بنابراین با احتمال ۹۵٪ راهبردهای مقابله با استرس با وضعیت حقوقی و شغلی رابطه معنی‌داری دارد.

بحث

تحقیق حاضر به دنبال بررسی رابطه نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس بر حقوق اجتماعی و شغلی زنان بود که نتایج نشان داد که بین نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس بر حقوق اجتماعی و شغلی زنان رابطه معنی‌داری وجود داد؛ همچنین نتایج نشان داد که با افزایش نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس در بانوان وضعیت حقوق اجتماعی و شغلی بانوان عملکرد و سطح مطلوب‌تری را خواهد داشت. اشتغال زنان در ایران پدیده نوظهوری

ممنوع است. دستورالعمل و تعیین نوع و میزان این قبیل موارد با پیشنهاد شورای عالی کار به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی خواهد رسید. با این حال از عوامل مؤثر بر ارتقای وضعیت حقوقی اجتماعی و شغلی زنان، ارتقا نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس است (۹). ارتقاء وضعیت حقوقی اجتماعی و شغلی با افزایش ارزش‌های معنوی یا افزایش معنویت فردی کارکنان امکان‌پذیر باشد. معنویت فردی توسط نزدیکی فرد به خدا، احساس همبستگی متقابل فرد با جهان و تمامی موجودات زنده مشخص می‌شود و به تلاش‌های افراد برای دست‌آویز قرار دادن مقدسات در زندگی‌شان اشاره دارد (۱۱). از این رو، معنویت جستجوی شخصی برای فهم پاسخ به سؤالات نهایی در مورد زندگی، معنا و در رابطه با مقدسات یا قدرتی متعالی است که ممکن است به توسعه آیین‌های مذهبی و یا ایجاد جوامع و شکل‌های مذهبی منتج گردد. در این راستا، برخی پژوهشگران برای نمونه، ایتمن (Ettman) و همکاران (۲۰۲۰) اشاره کرده‌اند که معنویت فردی بر معنای زندگی و یا ارتباط با دیگران تأثیر می‌گذارد (۶). لذا، احتمال هست که کارکنان با سطح بالایی از معنویت فردی، به دنبال و برخوردار از سطوح بالایی از تجارب معناداری در کار خود خواهند بود. همچنین الزراکیت (Alzraikat) و همکاران (۲۰۱۸) استدلال کردند که ارزش‌های معنوی فردی بر رفتار کارکنان و همچنین تفسیر و پاسخ آن‌ها به رویدادهای مرتبط با کار تأثیر دارد. این دیدگاه نشان می‌دهد که معنویت فردی می‌تواند بر تجارب معناداری کار کارکنان و وضعیت حقوقی اجتماعی و شغلی تأثیر بگذارد (۵). از طرفی در بسیاری از موارد استرس‌ها مفید و باعث افزایش کارایی جسم و روان و و در نتیجه باعث هشیارانه تر عمل کردن و دستیابی به پاسخ سوالات یا رسیدن به اهداف می‌شود که به این استرس خوشایند یا مثبت می‌گویند. ولی میزان بالای استرس عواقب متعددی از جمله کاهش کارایی، تنش درونی، غمگینی، اضطراب، افسردگی، اختلالات جسمی- روانی، اختلالات خواب، فراموشی و کاهش مقاومت بدن و ابتلا به عفونت‌های مکرر، سردرد و... منجر به استرس ناخوشایند یا منفی می‌شود (۹). شغل و وضعیت حقوقی افراد یکی از منابع مهم استرس محسوب می‌شود. در مشاغل مرتبط با خدمت به مردم

دانست. البته باید اذعان نمود از نظر کیفی در غرب ارزش کار زنان همواره در بسیاری مشاغل زیر سوال بوده است (۱). زیرا کارفرمایان که عمدتاً به تحصیل سود می‌اندیشند، قدرت تولید زنان را پائین‌تر از مردان تلقی می‌نمایند. در تحلیل آن باید بیان داشت آزادی انسان در دیدگاه اومانیستی غرب مبنای نظری اقتصاد لیبرالیستی است و لذا بر کلیه ارکان جامعه از جمله اصل رقابت آزادانه در روابط اقتصادی- اجتماعی تأثیر به سزایی داشته است (۱۴). در چنین شرایطی کارفرما به جهت افزایش تولیدات و نیز بالا بردن قدرت رقابت با دیگران مختار بوده که در انتخاب کارگر مورد نظر با دور زدن شرایط مندرج در قوانین کار، هر گونه رابطه‌ای را بر نیروی کار تحمیل نماید. بر این اساس، آنچه که شرط اول در بهره‌وری از نیروی کار محسوب می‌شود قدرت تولید کارگر بوده است (۱۵). این نگاه نه تنها در سطح مدیریت‌های کلان و در بین دولتمردان مطرح است چرا که علی‌رغم ادعای تساوی حقوق زن و مرد، تعادل و تناسبی در تصدی مشاغل مانند ریاست دولت و یا عضویت در کابینه و نیز مجالس قانونگذاری، بین زن و مرد وجود ندارد. حتی در بخش‌هایی مانند محیط‌های آکادمیک که انتظار می‌رود به نحو عادلانه- تری بسترهای مناسبی پیش روی زنان بگشاید وضعیت حاکم به گونه‌ای است که، فرصت‌های شغلی و مدارج علمی بالاتر اغلب به اساتید مرد اختصاص یافته، لیکن تعداد افرادی که به عنوان تکنسین و کارهای دون پایه گماشته می‌شوند از زنان می‌باشند (۱۱). شاید بتوان یکی از مهمترین دلایل آن را کاهش تولید ناشی از بحران‌های اقتصادی و نتیجتاً تعطیلی برخی از کارخانجات ضمن اینکه بدواً زنان کارگر هدف تعدیل نیرو هستند، تبدیل بخش اعظم نظام تولید به خدمات و گسترش کارهای پاره وقت، یکی از مظاهر ایجاد وضعیت نامطلوب در شرایط اقتصادی مذکور می‌باشد که بار آن بر قشر زنان شاغل تحمیل خواهد شد (۶). در حقوق کار ایران تسهیلات ویژه‌ای متناسب با وضعیت جسمی و روحی زنان در نظر گرفته شده است که مردان کارگر از آن بی‌بهره‌اند. در این رابطه قانون کار ایران مقرر می‌دارد: انجام کارهای خطرناک، سخت و زیان آور و نیز حمل بار بیشتر از حد مجاز با دست و بدون استفاده از وسائل مکانیکی، برای کارگران زن

systematic review of quantitative evidence protocol. JBI Database System Rev Implement Rep. 2015;13(10):21-9.

4. Moneke N, Umeh OJ. Factors Influencing Critical Care Nurses' Perception of Their Overall Job Satisfaction: An Empirical Study. *J Nurs Adm.* 2015;45(10 Suppl):S45-51.

5. Alzraikat H, Burrow MF, Maghaireh GA, Taha NA. Nanofilled Resin Composite Properties and Clinical Performance: A Review. *Oper Dent.* 2018;43(4):E173-E190.

6. Ettman CK, Abdalla SM, Cohen GH, Sampson L, Vivier PM, Galea S. Prevalence of depression symptoms in US adults before and during the COVID-19 pandemic. *JAMA Netw Open.* 2020;3(9):e2019686-e2019686.

7. Ahmed AE, Al-Dahmash AM, Al-Boqami QT, Al-Tebainawi YF. Depression, anxiety and stress among Saudi Arabian dermatology patients: cross-sectional study. *Sultan Qaboos Univ Med J.* 2016;16(2):e217.

8. Alzahrani A, Alghamdi A, Alqarni T, Alshareef R, Alzahrani A. Prevalence and predictors of depression, anxiety, and stress symptoms among patients with type II diabetes attending primary healthcare centers in the western region of Saudi Arabia: a cross-sectional study. *Int J Ment Health Syst.* 2019;13(1):1-7.

9. AlFattani A, AlMeharish A, Nasim M, AlQahtani K, AlMudraa S. Ten public health strategies to control the Covid-19 pandemic: the Saudi experience. *IJID Regions.* 2021;1:12-19.

10. Sahli S, Nafisah SB. The prevalence of COVID-19 in Jizan Region-Saudi Arabia: a demographic analysis. *J Med Law Public Health.* 2021;1(2):15-18.

11. Alharbi A. The prevalence of depression and related factors during the COVID-19 pandemic among the general population of the Jazan Region of Saudi Arabia. *Cureus.* 2022;14(2):e21965.

12. Anderson RM, Heesterbeek H, Klinkenberg D, Hollingsworth TD. How will country-based mitigation measures influence the course of the COVID-19 epidemic? *Lancet.* 2020;395(10228):931-934.

13. Alkhomees AA, Aljohani MS, Alghesen MA, Alhabib AT. Psychological distress in quarantine designated facility during COVID-19 pandemic in Saudi Arabia. *Risk Manag Healthc Policy.* 2020;13:3103-3120.

14. El Keshky MES, Alsabban AM, Basyouni SS. The psychological and social impacts on personal stress for residents quarantined for COVID-19 in Saudi Arabia. *Arch Psychiatr Nurs.* 2021;35(3):311-316.

15. Ali AM, Green J. Factor structure of the depression anxiety stress Scale-21 (DASS-21): unidimensionality of the Arabic version among Egyptian drug users. *Subst Abuse Treat Prev Policy.* 2019;14(1):1-8.

استرس بیشتری وجود دارد و زنان خصوصاً با استرس‌های شغلی بسیاری مواجه هستند که جهت مقابله با آن از راهکارهای متعددی استفاده می‌کنند. شناسایی نوع و میزان استفاده از راهکارهای مقابله‌ای زنان در مواجهه با وضعیت حقوقی و شغلی می‌تواند در برنامه‌ریزی آموزشی آن‌ها در راستای به کارگیری راهکارهای مقابله‌ای مناسب، مفید باشد (۴). البته استرس در حد طبیعی باعث ایجاد انگیزه و افزایش توان مقابله با چالش‌های کاری است؛ ولی اگر استرس از حد طبیعی خارج شود، همان‌گونه که اشاره شد صدمات و خسارت‌های جبران‌ناپذیری را به دنبال خواهد داشت؛ بنابراین، لازم است شرایط مناسبی برای بهره‌وری بهتر از نیروی انسانی فراهم آید و راهکارهای منطقی و علمی مانند هدف‌گرایی، افزایش تاب‌آوری در افراد، مثبت‌نگر بودن برای کاهش تنش و فشار روانی به کار گرفته شود (۶).

محدودیت‌های اساسی پژوهش حاضر به قرار زیر می‌باشد: سوگیری افراد نسبت به پاسخگویی سوالات پرسشنامه‌ها که این عامل دقت نتایج را تا حدودی کاهش می‌دهد، وجود متغیرهای ناخواسته اما اثرگذار بر نتایج پژوهش و عدم استفاده از سایر ابزارهای پژوهشی مانند مشاهده و مصاحبه با آزمودنی‌ها و صرفاً استفاده از پرسشنامه همراه بوده است.

نتیجه‌گیری

به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که با بانوان با افزایش نیازهای معنوی و راهبردهای مقابله با استرس می‌توانند سطح حقوق اجتماعی و شغلی را افزایش دهند و نیاز است تا به راهکارهای دستیابی به راه‌های مقابله با استرس و افزایش نیازهای معنوی دست یابند.

References

1. Lu H, Zhao Y, While A. Job satisfaction among hospital nurses: A literature review. *Int J Nurs Stud.* 2019;94:21-31.
2. Lu H, While AE, Barriball KL. A model of job satisfaction of nurses: a reflection of nurses' working lives in Mainland China. *J Adv Nurs.* 2007;58(5):468-79.
3. Botha E, Gwin T, Purpora C. The effectiveness of mindfulness based programs in reducing stress experienced by nurses in adult hospital settings: a